

ВИКОРИСТАННЯ АНІМАЛІСТИЧНИХ ІЛЮСТРАЦІЙ У ГРОШОВИХ ЗНАКАХ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Дмитро Гринько,
<https://orcid.org/0000-0001-5403-2639>
аспірант, асистент,
Київський національний університет
культури і мистецтв,
Київ, Україна
Dimagrinc@gmail.com

USAGE OF ANIMALISTIC ILLUSTRATIONS IN MONETARY SIGNS: INTERNATIONAL EXPERIENCE

Dmytro Hryenko,
<https://orcid.org/0000-0001-5403-2639>
PhD student, assistant lecturer,
Kyiv National University
of Culture and Arts,
Kyiv, Ukraine
Dimagrinc@gmail.com

Анотація

Мета дослідження полягає у вивченні анімалістичних зображень у дизайні грошових банкнот та їхньої кореляції з традиційною і сучасною культурою країни, яку вони презентують. Стаття спрямована на виявлення аспектів впливу дизайну грошових знаків на збереження унікальної спадщини певної країни та її позитивне позиціонування у світі. **Методологія дослідження** базується на застосуванні емпіричного та порівняльного аналізу. Теоретичною базою стали наукові публікації про знакові системи, деякі аспекти дизайну грошових знаків, пріоритетність різних факторів у ідентифікації банкнот. Джерельною базою дослідження є банкноти країн з різним культурним підґрунтям, у яких містяться анімалістичні зображення. **Наукова новизна.** В статті вперше в українському просторі проведено огляд і систематизацію використання анімалістичних ілюстрацій у дизайні грошових знаків різних країн світу. Досліджено вплив традиційної культури країни на дизайн сучасних грошових знаків. Здійснено комплексний аналіз дизайну грошових знаків Австралії та Південної Африки в проектному і культурологічному ракурсах. **Висновки.** На сьогоднішній день зображення представників фауни є складовою дизайну грошових знаків таких країн, як Південна Африка, Австралія, Мадагаскар, Південний Судан, Острови Кука, Нова Зеландія. Застосовані в дизайні грошей зображення презентують

Abstract

The purpose of the study is to study animalistic imagery in the design of banknotes and their correlation with the traditional and contemporary culture of the country they represent. The article is aimed at identifying aspects of money design impact on preserving unique heritage of a particular and its positive representation in the world. **Research methodology** is based on the application of empirical and comparative analysis. The theoretical basis consists of scientific publications on sign systems, certain aspects of banknote design, and the priority of different factors in banknote identification. The source material for the study includes banknotes from countries with different cultural backgrounds containing animalistic images. **Scientific novelty.** For the first time in the Ukrainian space, the article provides a review and systematization of the use of animalistic illustrations in the design of banknotes from different countries worldwide. The influence of a country's traditional culture on the design of modern banknotes is explored. A comprehensive analysis of the design of Australian and South African banknotes is carried out from both design and culturological perspectives. **Conclusions.** Currently, images of fauna representatives are an integral part of the design of banknotes in countries such as South Africa, Australia, Madagascar, South Sudan, the Cook Islands, and New Zealand. The images used in banknote design present unique repre-

унікальних представників фауни конкретних регіонів, які стали невід'ємною складовою місцевої традиційної культури і сучасних практик. Це доводить, що дизайн грошей ґрунтується на семантичній складовій, зокрема на знаках, які, з одного боку, є іконічними точними відтворенням реальних представників фауни, з іншого, – символами багатьох культурних міфологем та базових засад менталітету провідного для певної країни етносу. Вивчення кореляції між зображеннями, що застосовуються в знаковій системі банкнот певної країни та її традиційної культури, дає змогу краще зрозуміти специфіку використання не лише анімалістичних ілюстрацій у дизайні грошей, але й інших елементів як складових знакової системи банкноти.

representatives of fauna specific to regions, which have become an integral part of local traditional culture and contemporary practices. This proves that the design of banknotes is based on a semantic component, particularly on signs that, on one hand, are iconic accurate reproductions of real fauna representatives, and on the other hand, symbols of many cultural mythologies and basic principles of the mentality of the leading ethnic group for a particular country. Studying the correlation between images used in the sign system of a particular country's banknotes and its traditional culture allows for a better understanding of the specificity of using not only animalistic illustrations in banknote design but also other elements as components of the banknote sign system.

Ключові слова:

дизайн грошей, анімалістичні ілюстрації, фауна, банкноти, графічний дизайн, знакова система, традиційна культура, знак-ікона, знак-індекс, знак-символ.

Keywords:

money design, animalistic illustrations, fauna, banknotes, graphic design, sign system, traditional culture, sign-icon, sign-index, sign-symbol.

Вступ **1**

Дизайн банкнот відіграє важливе значення у створенні іміджу країни та його поширенні у світовому економічному та культурному просторі. Долар, євро, юань, злотий чи гривня мають свою унікальну дизайн-складову, яка закладається в процесі проектування грошової одиниці. Візуальний контент банкнот і монет формується у такий спосіб, щоб максимально точно та унікально розкрити особливості країни, що склалися впродовж багаторічної історії. Звичай до його складу входять зображення культурних символів, видатних пам'яток архітектури, громадських, культурних та політичних діячів. Не менш важливою, хоча і дещо менш поширеною складовою є елементи природи як основного ареалу історичного формування країни. Загалом знакова система банкнот є предметом різнобічного аналізу і з позицій семантики, і з позицій дизайну. В цій статті хочемо зосередити увагу на анімалістичних складових візуального контенту грошових знаків. Вважаємо, що проаналізовані приклади грошових знаків різних країн дозволять підійти до визначення впливу народного фольклору на дизайн банкнот.

Мета дослідження **2**

Метою статті є дослідження анімалістичних зображень у дизайні грошових банкнот та їхньої кореляції з традиційною і сучасною культурою країни, яку вони презентують. Стаття має виявити, яким чином дизайн грошових знаків сприяє збереженню унікальної культурної спадщини певної країни та її позитивному позиціонуванню в світі.

Науковим підґрунтям даної статті є ряд наукових праць, у яких досліджуються дотичні культурологічні теми і дизайн грошових знаків.

Передусім основою дослідження стала теорія знакових систем, глибоко пророблена науковими та українськими вченими. В цій статті ми спиралися, зокрема, на статтю О. Шепетька (2014), який трактує введені Ч. Пірсом, різновиди знаків (icon (піктограма), index (індекс) та symbol (символ)) наступним чином: піктограма – це реалістичне відтворення об'єктів реального світу, які ми можемо споглядати; індекси – це опис чи уявлення про вже відомі людині об'єкти; символ – це абстрактна візуалізація об'єкту, де його пізнання відбувається шляхом підсвідомої дешифровки закодованої інформації. Н. Удріс-Бордакко (2023) розглядає три види знаків у системі двох складових – того, що означається, і того, що означає у вербальній чи невербальній комунікації. Авторка ілюструє це конкретними прикладами, а також зосереджує увагу на тому, що процес декодування знаків-символів спирається на наявність у адресатів знання соціокультурного контексту (с. 136–137).

В дослідженні знакових анімалістичних зображень вважаємо статтю К. Андерсен та Л. Бочіккіо (Andersen & Bochicchio, 2012), які при вивченні присутності тварин у сучасному мистецтві зазначають, що наукові розвідки останніх років у мистецтві ставлять під сумнів межі між природою та культурою. При трактуванні людської культури як відкритої системи, що взяла багато від не-людської відмінності та від того, що в науці звикли називати «природним», автори знаходять протиставлення культури та природи, що вкорінене в антропоцентричних та гуманістичних поглядах на світ, таким, що втрачає свою логічність. Взаємозв'язок між використанням флори та фауни досліджується у статті про символічні види як послугу культурної екосистеми. Дослідники виділяють конкретних представників тварин, які використовувалися у дизайні різних типів носіїв (Schirpke et al., 2018).

Вважаємо важливим для нашої теми наукове дослідження Ф. Оджедо та Р. Мацизо (Ojedo & Macizo, 2023), в якому з метою визначення домінантних складових розпізнавання грошової одиниці автори порівнюють три складових аспекти банкноти: розмір, дизайн та колір. У результаті було з'ясовано, що дизайн та колір банкноти відіграють другорядну роль у її розпізнаванні реципієнтом, а от розмір дає змогу з перших хвилин ідентифікувати номінал банкноти. Також не можна не згадати журналістське дослідження С. Гаккі (Haqqi, 2020) аналізу грошових носіїв 157 країн світу. У своїй статті він висвітлив найуживаніші елементи дизайну банкнот та періодичність їх використання. Так було досліджено найуживаніші відтінків кольорів, постаті, ілюстрації тварин та будівель.

При огляді наукових розвідок українських вчених нами не виявлено таких, що присвячені безпосередньо використанню

аніمالістичних ілюстрацій у дизайні грошових знаків, що підтверджує актуальність цієї статті.

Джерельною базою дослідження є банкноти країн з різним культурним підґрунтям, у яких містяться аніمالістичні зображення.

При проведенні наукового дослідження нами було застосовано емпіричний та порівняльний аналіз. За допомогою емпіричного аналізу декоративних елементів було досліджено особливості дизайну банкнот. Метод порівняльного аналізу дав змогу встановити спільні та відмінні риси між використанням зображень аніمالістичних елементів у проектуванні грошових знаків різних країн, а також поширеність візуальних елементів у результатах інших візуальних практик. Застосувавши дані методи, ми змогли провести комплексне дослідження використання аніمالістичних елементів у знаковій системі банкнот.

Результати дослідження **4**

Аналіз дизайну банкнот, які офіційно використовуються країнами в теперішній час, показав, що застосування аніمالістичних ілюстрацій не є домінантною тенденцією. Нами було виділено країни, де ілюстрації представників фауни використовуються найбільше: Південна Африка, Австралія, Мадагаскар, Південний Судан, Острови Кука, Нова Зеландія. Більш ретельну увагу ми приділили грошовим знакам Австралії та Південної Африки. Проведений аналіз охоплює два аспекти: роботу із семантичною складовою, тобто зображенням як знаковою системою, та суто візуальні прийоми створення цілісної і гармонійної композиції банкноти.

Австралія та Південна Африка, як і більшість вказаних країн, мають унікальне географічне розташування, клімат та, як наслідок, багатство природи, зокрема фауни. Це безумовно впливає на помітну присутність представників тваринного світу у місцевій традиційній культурі – фольклорі, міфології, візуальних практиках. На нашу думку, важливим у з'ясуванні доцільності певних дизайн-рішень є аналіз грошових знаків у широкому контексті культури країни та віднайдення точок дотику дизайну з іншими культурними складовими. Для цього ми зверталися до локальних джерел народного фольклору, який є надзвичайно багатим джерелом інформації про традицію. Прийнято поділяти фольклор на три жанри: епос, лірика та комбінований ліро-епос (Вівчарик, 2020). У цьому дослідженні акцент робиться на дослідженні епосу, оскільки він передає легенди, міфи, народні оповіді або історичні події, які відображають загальні цінності, віру, традиції та історію народу.

Можна сказати, що актуальні банкноти Австралії виглядають гармонійно з навколишньою природою. Кольорова гама обумовлена поєднанням різних видів рослин, якими наповнена дана країна. На фронтальній стороні розташовано портрет,

ілюстрація певної тварини та архітектурної пам'ятки, текст і захисні елементи. На зворотному боці можемо спостерігати повторення наскрізних елементів з портретом іншої історичної постаті, текст та елементи захисту. Дизайном першої версії грошових знаків Австралії, австралійського долара (1992-1996 рр.), займалися Брюс Стюарт, Макс Робінсон, Геррі Емері та Дені Сангров. На той момент лише банкнота номіналом 100 АД мала зображення птаха лірохвосту, інші ж банкноти не мали в собі характерних рослинних чи анімалістичних образів. Репрезентація фауни як константної складової композиційної структури відбувається лише у другій версії банкнот (2016-2020 рр.), які спроектовані дизайнерами агенції «emerystudio». Використанням зображення птаха як одного з композиційно важливих елементів банкнот автори дизайн-концепції прагнуть показати природну і культурну спадщину Австралії (Fox et al., 2016).

На всіх сучасних банкнотах Австралії з тематики фауни використовуються ілюстрації лише птахів, і це не випадково. У поширеній місцевій казці для дітей «Кольорова змія» розповідається про те, як Змій наділив безбарвних птахів різнокольоровим пір'ям за їхню витривалість та жагу до життя у несприятливих умовах (Radcliffe-Brown, 1930). Ми можемо припустити, що місцевий фольклор оспівує різноманітних птахів, і це має вплив на сучасні візуальні практики (живопис, декоративно-прикладне мистецтво, декорування інтер'єрів, ілюстрування). Зокрема, у дизайні банкнот використано зображення саме птахів. Це допомагає не лише представити світу різноманітну фауну Австралії, але й закликати до їхнього збереження. У процесі дослідження було проаналізовано австралійські банкноти нового зразка (2016-2020 рр.) (рис. 1).

На банкноті номіналом 5 австралійських доларів (АД) зображено медолюба-шилодзьоба східного. Цей птах відіграє важливу роль у підтримці екосистеми Австралії (Higgins et al., 2001). Можна спостерігати використання даного виду у роботах сучасних австралійських художників Кейт Хадсон, Кет Кнаккей, Хайді Вілліс, Якоба Арнольда, Кетті Сендісон, Едан Аззопарді та інших. Ці ілюстрації слугують експонатами виставок, муралами, використовуються у текстильній продукції та у якості прикрас інтер'єру (рис. 2).

На банкноті номіналом 10 АД зображено жовточубого какаду. Цей птах згадується у дитячій казці австралійських аборигенів «The Southern Cross» (англ. «Південний Хрест») (Reed, 1998). Какаду є символом Австралії та часто зустрічається у роботах художників і дизайнерів (рис. 3). Ця порода птахів часто застосовується у дизайні сувенірної продукції, шпалерах та речах побуту. Також в Австралії є вислів, який сформувався на основі поведінки даного птаха: так, людину, яка стоїть на сторожі на нелегальних азартних іграх, називають «Cockatoo» або скорочено «Cocky».

Рис. 1. Банкноти Австралії (Reserve Bank of Australia, 2020).

Fig. 1. Banknotes of Australia (Reserve Bank of Australia, 2020).

Рис. 2. Використання медолюба-шилодзьоба східного у мистецтві Австралії.

Fig. 2. Usage of Eastern Spinebill in art of Australia.

Рис. 2.1. Едан Аззопарді. Eastern Spinebill. Акрилова фарба на папері
Fabriano 350 г/кв.м, 49,5х61, 2022. Зображення люб'язно надано Brunswick
Street Gallery (Azzopardi, 2022).

Fig. 2.1. Edan Azzopardi. Eastern Spinebill. Acrylic paint on
350gsm Fabriano paper, 49.5x61cm, 2022. Image courtesy of Brunswick
Street Gallery (Azzopardi, 2022).

Рис. 2.2. Кем Накі. Листівка. Лнорит. 2021 (Knuckey, n.d.).

Fig. 2.2. Sam Knuckey. Linocut. 2021 (Knuckey, n.d.).

Рис. 2.3. Кейт Хадсон. Лнорит на папері. 2007 (Hudson, 2007).

Fig. 2.3. Kate Hudson. Linocut on paper. 2007 (Hudson, 2007).

Рис. 2.4. Кетті Сендісон. Ескіз для текстилю. 2018 (Sandison, 2018).

Fig. 2.4. Katie Sandison. Picture for textile. 2018 (Sandison, 2018).

Рис. 2.5. Якоб Арнольд. Мурал. 2024 (Arnold, 2024).

Fig. 2.5. Jakob Arnold. Mural. 2024 (Arnold, 2024).

Рис. 3. Жовточубий какаду у роботах австралійських митців.

Fig. 3. Sulphur-crested Cockatoo in works of Australian artists.

Рис. 3.1. Джессі Армс Ботке. Олійний живопис (Arms Botke, 2020).

Fig. 3.1. Jessie Arms Botke. Oil painting (Arms Botke, 2020).

Рис. 3.2. Різьблена декоративна статуетка какаду, ручна робота (Australian Woodwork, n.d.).

Fig. 3.2. Carved decorative figurine of a cockatoo, handmade (Australian Woodwork, n.d.).

Рис. 3.3. Логотип кав'ярні в Австралії (Fraser Coast Regional Council, n.d.).

Fig. 3.3. Logo of coffee shop in Australia (Fraser Coast Regional Council, n.d.).

Банкноту номіналом 20 АД прикрашає кукабара велика. Цей птах є невід'ємною складовою культури австралійців. Існує багато легенд, анекдотів та дитячих казок про кукабару (Connolly, 2009). Він також широко використовується в промисловому дизайні (рис. 4).

На банкноті номіналом в 50 АД зображено чорного лебедя. Цей птах є емблемою західної Австралії. Також фраза «Чорний лебідь» стала фразеологізмом, що означає надзвичайно неймовірний вплив. Чорний лебідь часто використовується на фестивалях, для прикладу – для фестивалю WAY 79 у Перті обрали для логотипу саме цього птаха. Він зустрічається у патернах, логотипах, та різноманітних принтах (рис. 5).

Банкнота у 100 АД має на собі ілюстрацію сипухи австралійської. У всьому світі цей птах є символом мудрості. Австралійські аборигени вірять, що сипухи – це духи священних жінок. Сипухи є невичерпним джерелом натхнення для митців та дизайнерів (рис. 6).

Отже, ми бачимо, що використання зображень птахів на грошових знаках не є випадковим. Це знак, дуже поширений в традиційній культурі і сучасних візуальних практиках Австралії. Він презентує багато аспектів країни і як знак-ікона (піктограма), адже зображує конкретні об'єкти, і як знак-символ.

Рис. 4. Використання кукабари великої у роботах австралійських дизайнерів.

Fig. 4. Usage of Laughing Kookaburra in works of Australian designers.

Рис. 4.1. Керамічний глечик, Cooper and Co. 1930-ті рр. (Cooper and Co, ca. 1930).

Fig. 4.1. Ceramic jug, Cooper and Co. 1930 (Cooper and Co, ca. 1930).

Рис. 4.2. Дизайн дитячих ракеток для крикету (Kookaburra Readers, n.d.).

Fig. 4.2. Design of children's cricket rackets (Kookaburra Readers, n.d.).

Рис. 4.3. Дизайн кульчиків (Kookaburra earrings, n.d.).

Fig. 4.3. Design of earrings (Kookaburra earrings, n.d.).

Рис. 5. Використання чорного лебедя у роботах австралійських митців.

Fig. 5. Usage of Black Swan in works of Australian artists.

Рис. 5.1. Логотип WAY. 1979 (Shaw, 2021).

Fig. 5.1. Logo WAY. 1979 (Shaw, 2021).

Рис. 5.2. Дорріт Блек. Лінорит. 1937 (Black, 1937).

Fig. 5.2. Dorrit Black. Linocut. 1937 (Black, 1937).

Рис. 5.3. Логотип державної театральної компанії «Чорний лебідь» (Black Swan State Theatre Company of WA, n.d.).

Fig. 5.3. Logo of the state theater company «Black Swan» (Black Swan State Theatre Company of WA, n.d.).

Рис. 6. Використання сипухи австралійської у роботах австралійських митців.

Fig. 6. Usage of Masked Owl in works of Australian artists.

Рис. 6.1. Епріл Нульгіт. Дамоун Ngarranggarni (Nulgit, n.d.).

Fig. 6.1. April Nulgit. Damoyn Ngarranggarni (Nulgit, n.d.).

Рис. 6.2. Декоративні шпалери (Fowler, n.d.).

Fig. 6.2. Decorative wallpapers (Fowler, n.d.).

Рис. 6.3. Логотип компанії Wise Words (Wise Words, n.d.).

Fig. 6.3. Logotype of Wise Words company (Wise Words, n.d.).

Важливою особливістю австралійських банкнот є використання анімалістичних ілюстрацій не лише як декоративних, але й захисних елементів банкноти. Так ми можемо помітити наскрізний елемент, який знаходиться в центрі банкноти. Банкнота надрукована на полімері, що дає змогу використати прозорість матеріалу при розробці дизайну. Так ми можемо помітити наскрізний прозорий елемент, на якому розташовано стилізоване, деталізоване зображення конкретного птаха (див. Таблицю 2). На банкноті присутні й інші захисні елементи, які також спроектовані на основі обраних порід птахів. У цьому випадку ілюстрація є більш стилізованою з меншою кількістю деталей. Ці зображення є переважно статичними, проте є голографічні елементи, які надруковані так, щоб зобразити два кадри польоту птаха і при зміні ракурсу змінюється зображення і досягається ефект руху (див. Таблицю 1).

Таблиця 1. Анімалістичні елементи, представлені на банкнотах Австралії

Table 1. Animalistic elements shown on banknotes of Australia

Ном.	Наскрізний, голографічний, флуоресцентний елементи та деталізована ілюстрація
5 \$	
10 \$	
20 \$	
50 \$	
100 \$	

На відміну від Австралії, банкноти Південної Африки оздоблені зображенням ссавців. У легендах Південної Африки часто зустрічаються леви, страуси, пітони та інші (Schmidt, 2020). Анімалістична складова африканської культури є базовою, що йде від тотемізації представників фауни в культурі місцевих численних племен. Традиційна культура Південної Африки продовжує своє відображення у роботах сучасних художників та дизайнерів.

Нами було проаналізовано використання представників фауни на грошових знаках Південної Африки (рис. 7).

Рис. 7. Банкноти Південної Африки (South African Reserve Bank, n.d.).

Fig. 7. Banknotes of South Africa (South African Reserve Bank, n.d.).

Дизайн банкнот Південної Африки змінювався двічі. У новій версії загальна композиція залишена попередньою, проте було змінено орнаментальні патерни на поєднання типографії з етнічною символікою. Також кількість тварин на зворотному боці банкноти збільшилася. Тепер ці анімалістичні ілюстрації представляють собою сімейні сюжети, підкреслюючи культурні цінності та важливий аспект продовження роду. Самі ілюстрації є реалістичними, також присутні силуетні стилізовані захисні елементи разом з наскрізними елементами (див. Таблицю 2).

У процесі збору інформації було проаналізовано банкноти шести країн, де найбільше зустрічається використання анімалістичних ілюстрацій. Зібрані дані було структуровано у таблиці з видами тварин, які були використані при створенні грошових знаків (див. Таблицю 3).

Таблиця 2. Анімалістичні елементи, представлені на банкнотах Південної Африки

Table 2. Animalistic elements shown on banknotes of South Africa

Таблиця 3. Опис анімалістичних ілюстрацій, які використовуються в дизайні банкнот

Table 3. Description of animalistic illustrations used in banknotes design

Країна	Тварини на банкнотах
Південна Африка	Носоріг, слон, лев, капський буйвол, леопард
Австралія	Acanthorhynchus tenuirostris (медолуб-шилодзьоб східний), cacatua galerita (жовточубий какаду), dacelo novaeguineae (кукабара велика), cygnus atratus (чорний лебідь), tyto novaehollandiae (сипуха австралійська)
Мадагаскар	Mantella baroni frog, горбатий кит
Південний Судан	Страус, куду, жирафи, sanga cattle (санга), буйволи, антилопи орікс, слони, лев
Острови Кука	Акула, риби: manini convict tang, threadfin butterflyfish, bluefin trevally; todiramphus tutus (альціон бораборський); ptilinopus rarotongensis (тілопо паротонзький); blue lorikeet; краб; ящер
Нова Зеландія	Hoiho (жовтоокий пінгвін), whio (блакитна качка), kārearea (новозеландський сокіл), kōkako (блакитна плетена ворона), mohua (жовтоголовий)

Напрямок подальших теоретичних досліджень може бути поглиблене вивчення традиційної і сучасної культури зазначених в таблиці країн з метою з'ясування кореляції між нею та дизайном грошових знаків.

Наукова новизна та практична значимість дослідження **5**

В статті вперше в українському просторі проведено огляд і систематизацію використання анімалістичних ілюстрацій у дизайні грошових знаків різних країн світу. Досліджено вплив традиційної культури країни на дизайн сучасних грошових знаків. Здійснено комплексний аналіз дизайну грошових знаків Австралії та Південної Африки в проектному і культурологічному ракурсах.

Висновки **6**

Дизайн банкнот має особливе значення у сучасній культурі. Одними з багатьох функцій грошей є підтримка іміджу країни, в якій вони введені, та її опосередковане поширення лаконічної інформації про культурні складові у світовому просторі.

Після проведеного аналізу можна встановити закономірності у виборі анімалістичних мотивів у дизайні грошей. Можна

впевнено стверджувати, що застосовані зображення презентують унікальних представників фауни конкретних регіонів, які стали невід'ємною складовою місцевої традиційної культури і сучасних практик. Це доводить, що дизайн грошей ґрунтується на семантичній складовій, зокрема на знаках, які, з одного боку, є іконічними точними відтворенням реальних представників фауни, з іншого – символами багатьох культурних міфологем та базових засад менталітету провідного для певної країни етносу. Поширеність використаних у дизайні грошей представників фауни у численних творах традиційної культури країн говорить про належність цих знаків до статичного пласту знакової системи, тобто такого, що формується століттями та передається від покоління до покоління з неістотними оновленнями. Вивчення такої кореляції дає змогу краще зрозуміти специфіку використання не лише аніمالістичних ілюстрацій у дизайні грошей, але й інших елементів як складових знакової системи банкноти.

На сьогоднішній день зображення представників фауни є складовою дизайну грошових знаків таких країн, як Південна Африка, Австралія, Мадагаскар, Південний Судан, Острови Кука, Нова Зеландія. Втім, оскільки дизайн грошей періодично оновлюється, потенційно набагато більша кількість країн може звернутися до аніمالістичного елемента в знаковій системі своїх банкнот. Це сприятиме і кращому розумінню її природного і духовного багатства, і приверненню уваги до збереження природи в контексті екологічних проблем сучасного світу.

Список бібліографічних посилань

- Вівчарик, Н. М. (2020). *Усна народна творчість: методичні рекомендації*. Територія друку.
- Удріс-Бородавко, Н. (2023). *Графічний дизайн з українським обличчям*. ArtHuss.
- Шепетяк, О. (2014). Класифікація знаків у семіотиці Чарльза Пірса. *Університетська кафедра*, 3, 129–136.
- Andersen, K., & Bochicchio, L. (2012). The presence of animals in contemporary art as a sign of cultural change. *Forma. Revista d'Humanitats*, 6, 12–23. https://www.upf.edu/documents/3928637/7794535/Andersen_Animal.pdf/39107570-6b13-5b7c-4170-3cfe9516b91b
- Arms Botke, J. (2020). *White cockatoos in an avocado tree* [Image]. John Moran Auctioneers. <https://www.johnmoran.com/auction-lot/jessie-arms-botke-1883-1971-santa-paula-ca-w-AA64268923>
- Arnold, J. (2024). *Eastern Spinebill / Eastern Yellow Robin* [Image]. Street Art Cities. <https://streetartcities.com/markers/628b16da-d311-4fbd-8bf8-f5a78bf33e35>
- Australian Woodwork. (n.d.). *Displaying Sulphur Crested Cockatoo* [Image]. Australian Made. Retrieved January 11, 2024, from <https://australianmade.com.au/licensees/australian-woodwork/displaying-sulphur-crested-cockato>
- Black Swan State Theatre Company of WA. (n.d.). *Home* [LinkedIn page]. LinkedIn. Retrieved January 11, 2024, from <https://www.linkedin.com/company/black-swan-state-theatre-company/>

- Black, D. (1937). *Black Swans* [Image]. MutualArt. <https://www.mutualart.com/Artwork/Black-Swans/E98052F9148ACD75>
- Connolly, M. J. (2009). *Goo-Goor-Gaga the Kookaburra*. Dreamtime Kullilla-Art. <https://www.kullillaart.com.au/dreamtime-stories/Goo-Goor-Gaga-the-Kookaburra>
- Cooper and Co. (ca. 1930). *Kookaburra ceramic bird jug*. PicClick. <https://bit.ly/49NYj0q>
- Azzopardi, E. (2022). *Eastern Spinebill* [Image]. Brunswick Street Gallery. <https://bit.ly/3Tvyi0a>
- Fowler, R. (n.d.). *Tan Owls* [Image]. Wallsauce. Retrieved January 11, 2024, from <https://www.wallsauce.com/au/designer-wallpaper-murals/ryan-fowler-mural-wallpaper-tan-owls-wallpaper-mural>
- Fox, P., Liu, C., & Martz, A. (2016, September). New banknotes: From concept to circulation. *Bulletin*, 1–12. <https://www.rba.gov.au/publications/bulletin/2016/sep/pdf/rba-bulletin-2016-09-new-banknotes-from-concept-to-circulation.pdf>
- Fraser Coast Regional Council. (n.d.). *Cockatoo Coffee* [Image]. Retrieved January 11, 2024, from <https://www.frasercoast.qld.gov.au/directory-record/1538461/cockatoo-coffee>
- Haqqi, S. (2020, May 4). *A visual guide to banknotes around the world*. Money. <https://www.money.co.uk/guides/colour-of-currency>
- Higgins, P. J., Peter, J. M., & Steele, W. K. (Eds.). (2001). *Handbook of Australian, New Zealand and Antarctic birds. Vol. 5: Tyrant-flycatchers to chats*. Oxford University Press.
- Hudson, K. (2007). *Eastern Spinebill* [Image]. Art & Collectors. <https://artandcollectors.com/products/hudson-kate-eastern-spinebill-13033>
- Knuckey, C. (n.d.). *Eastern Spinebill* [Image]. Montsalvat. Retrieved January 11, 2024, from <https://www.montsalvat.com.au/shop-cards/p/cam-knuckey-card-eastern-spinebill>
- Kookaburra earrings* [Image]. (n.d.). Colourful Han. Retrieved January 11, 2024, from <https://colourful-han.com/products/kookaburra-earrings>
- Kookaburra Readers. (n.d.). *Kookaburra cricket bat ranges* [Image]. Retrieved January 11, 2024, from <https://www.kookaburrasport.co.uk/cricket/collections/>
- Nulgit, A. (n.d.). *Damoyng Ngarranggarni (Owl dreaming)* [Image]. Artlandish. Retrieved January 11, 2024, from <https://www.aboriginal-art-australia.com/artworks/april-nulgit-damoyng-ngarranggarni-owl-dreaming-19018/>
- Ojedo, F., & Macizo, P. (2023). The value of banknotes: Relevance of size, colour and design. *Psychological Research*, 87, 1944–1952. <https://doi.org/10.1007/s00426-022-01764-x>
- Radcliffe-Brown, A. R. (1930). The rainbow-serpent myth in South-east Australia. *Oceania*, 1(3), 342–347. <http://www.jstor.org/stable/40327331>
- Reed, A.W. (1998). *Aboriginal fables & legendary tales*. New Holland.
- Reserve Bank of Australia. (2020, 29 October). *Explore banknote features* [Image]. <https://banknotes.rba.gov.au/banknote-features/explore/>
- Sandison, K. (2018). *Organic tote bag – Eastern Spinebill family* [Image]. Atelier Crafers. <https://www.theateliercrafers.com.au/products/organic-tote-bag-eastern-spinebill-family-katie-sandison>
- Schirpke, U., Meisch, C., & Tappeiner, U. (2018). Symbolic species as a cultural ecosystem service in the European Alps: Insights and open issues. *Landscape Ecology*, 33, 711–730. <https://doi.org/10.1007/s10980-018-0628-x>
- Schmidt, S. (2020). Animals and spirits of the road in Nama and Damara folklore and folk belief. *The South African Archaeological Bulletin*, 75(213), 120–127. <https://www.jstor.org/stable/26978074>
- Shaw, K. (2021, January 13). *Who designed the way 79 logo?* Campaign Brief. <https://wa.campaignbrief.com/who-designed-the-way-79-logo/>
- South African Reserve Bank. (n.d.). *Banknotes*. Retrieved January 11, 2024, from <https://www.resbank.co.za/en/home/what-we-do/banknotes-and-coin/Banknotes>
- Wise Words. (n.d.). *Home*. Retrieved January 11, 2024, from <https://wisewordsaustralia.com.au/>

References

- Andersen, K., & Bochicchio, L. (2012). The presence of animals in contemporary art as a sign of cultural change. *Forma. Revista d'Humanitats*, 6, 12–23. https://www.upf.edu/documents/3928637/7794535/Andersen_Animal.pdf/39107570-6b13-5b7c-4170-3cfe9516b91b [in English].
- Arms Botke, J. (2020). *White cockatoos in an avocado tree* [Image]. John Moran Auctioneers. <https://www.johnmoran.com/auction-lot/jessie-arms-botke-1883-1971-santa-paula-ca-w-AA64268923> [in English].
- Arnold, J. (2024). *Eastern Spinebill / Eastern Yellow Robin* [Image]. Street Art Cities. <https://streetartcities.com/markers/628b16da-d311-4fbd-8bf8-f5a78bf33e35> [in English].
- Australian Woodwork. (n.d.). *Displaying Sulphur Crested Cockatoo* [Image]. Australian Made. Retrieved January 11, 2024, from <https://australianmade.com.au/licensees/australian-woodwork/displaying-sulphur-crested-cockato> [in English].
- Azzopardi, E. (2022). *Eastern Spinebill* [Image]. Brunswick Street Gallery. <https://bit.ly/3Tvyi0a> [in English].
- Black Swan State Theatre Company of WA. (n.d.). *Home* [LinkedIn page]. LinkedIn. Retrieved January 11, 2024, from <https://www.linkedin.com/company/black-swan-state-theatre-company/> [in English].
- Black, D. (1937). *Black Swans* [Image]. MutualArt. <https://www.mutualart.com/Artwork/Black-Swans/E98052F9148ACD75> [in English].
- Connolly, M. J. (2009). *Goo-Goor-Gaga the Kookaburra*. Dreamtime Kullilla-Art. <https://www.kullillaart.com.au/dreamtime-stories/Goo-Goor-Gaga-the-Kookaburra> [in English].
- Cooper and Co. (ca. 1930). *Kookaburra ceramic bird jug*. PicClick. <https://bit.ly/49NYj0q> [in English].
- Fowler, R. (n.d.). *Tan Owls* [Image]. Wallsauce. Retrieved January 11, 2024, from <https://www.wallsauce.com/au/designer-wallpaper-murals/ryan-fowler-mural-wallpaper-tan-owls-wallpaper-mural> [in English].
- Fox, P., Liu, C., & Martz, A. (2016, September). New banknotes: From concept to circulation. *Bulletin*, 1–12. <https://www.rba.gov.au/publications/bulletin/2016/sep/pdf/rba-bulletin-2016-09-new-banknotes-from-concept-to-circulation.pdf> [in English].
- Fraser Coast Regional Council. (n.d.). *Cockatoo Coffee* [Image]. Retrieved January 11, 2024, from <https://www.frasercoast.qld.gov.au/directory-record/1538461/cockatoo-coffee> [in English].
- Haqqi, S. (2020, May 4). *A visual guide to banknotes around the world*. Money. <https://www.money.co.uk/guides/colour-of-currency> [in English].
- Higgins, P. J., Peter, J. M., & Steele, W. K. (Eds.). (2001). *Handbook of Australian, New Zealand and Antarctic birds. Vol. 5: Tyrant-flycatchers to chats*. Oxford University Press [in English].
- Hudson, K. (2007). *Eastern Spinebill* [Image]. Art & Collectors. <https://artandcollectors.com/products/hudson-kate-eastern-spinebill-13033> [in English].
- Knuckey, C. (n.d.). *Eastern Spinebill* [Image]. Montsalvat. Retrieved January 11, 2024, from <https://www.montsalvat.com.au/shop-cards/p/cam-knuckey-card-eastern-spinebill> [in English].
- Kookaburra earrings* [Image]. (n.d.). Colourful Han. Retrieved January 11, 2024, from <https://colourful-han.com/products/kookaburra-earrings> [in English].
- Kookaburra Readers. (n.d.). *Kookaburra cricket bat ranges* [Image]. Retrieved January 11, 2024, from <https://www.kookaburrasport.co.uk/cricket/collections/> [in English].
- Nulgit, A. (n.d.). *Damoyng Ngarranggarni (Owl dreaming)* [Image]. Artlandish. Retrieved January 11, 2024, from <https://www.aboriginal-art-australia.com/artworks/april-nulgit-damoyng-ngarranggarni-owl-dreaming-19018/> [in English].
- Ojedo, F., & Macizo, P. (2023). The value of banknotes: Relevance of size, colour and design. *Psychological Research*, 87, 1944–1952. <https://doi.org/10.1007/s00426-022-01764-x> [in English].
- Radcliffe-Brown, A. R. (1930). The rainbow-serpent myth in South-east Australia. *Oceania*, 1(3), 342–347. <http://www.jstor.org/stable/40327331> [in English].

- Reed, A.W. (1998). *Aboriginal fables & legendary tales*. New Holland [in English].
- Reserve Bank of Australia. (2020, 29 October). *Explore banknote features* [Image]. <https://banknotes.rba.gov.au/banknote-features/explore/> [in English].
- Sandison, K. (2018). *Organic tote bag – Eastern Spinebill family* [Image]. Atelier Crafers. <https://www.theateliercrafers.com.au/products/organic-tote-bag-eastern-spinebill-family-katie-sandison> [in English].
- Schirpke, U., Meisch, C., & Tappeiner, U. (2018). Symbolic species as a cultural ecosystem service in the European Alps: Insights and open issues. *Landscape Ecology*, 33, 711–730. <https://doi.org/10.1007/s10980-018-0628-x> [in English].
- Schmidt, S. (2020). Animals and spirits of the road in Nama and Damara folklore and folk belief. *The South African Archaeological Bulletin*, 75(213), 120–127. <https://www.jstor.org/stable/26978074> [in English].
- Shaw, K. (2021, January 13). *Who designed the way 79 logo?* Campaign Brief. <https://wa.campaignbrief.com/who-designed-the-way-79-logo/> [in English].
- Shepetiak, O. (2014). Klasyfikatsiia znakiv u semiotytsi Charlza Pirsra [The classification of signs in the semiotics of Charles Peirce]. *Universytetska kafedra*, 3, 129–136 [in Ukrainian].
- South African Reserve Bank. (n.d.). *Banknotes*. Retrieved January 11, 2024, from <https://www.resbank.co.za/en/home/what-we-do/banknotes-and-coin/Banknotes> [in English].
- Udris-Borodavko, N. (2023). *Hrafichnyi dyzain z ukrainskym oblychchiam* [Graphic design with a Ukrainian face]. ArtHuss [in Ukrainian].
- Vivcharyk, N. M. (2020). *Usna narodna tvorchist: metodychni rekomendatsii* [Oral folk art: Methodical recommendations]. Terytoriiia druku [in Ukrainian].
- Wise Words. (n.d.). *Home*. Retrieved January 11, 2024, from <https://wisewordsaustralia.com.au/> [in English].